

„VALAMIÉRT MOST FONTOSNAK TÚNIK A NYUGALOM”

Bódi Péter: *Hipster*
Kalligram, Budapest, 2017

Bódi Péter második regényében az internet generációnak aposztrofált nemzedék felnöves- és bukástörténetét meséli el egy olyan, épp felnőttkorba belépő főhős szemszögén keresztül, aki tanulmányainak finanszírozásához választ alternatív megoldást. A *Hipster* alapvetése, hogy Bence fotóművész szeretne lenni, gyermekkorától datálódó, rendkívül motívált lelkesedését azonban keresztülhúzza a tény, hogy nem veszik fel államilag támogatott képzésre, így arra kényszerül, hogy megteremtse intézményes oktatásának anyagi feltételeit, ezért dealerkedésbe kezd.

A három részre és ezen belül 87 rövidebb fejezetre osztott regény mottója a Fidlar nevű deszkáspunk/garázspunk együttes egyik számából származik, amiben egyébként ez a sor is szerepel: „*I guess I'm damaged, but I'll manage*”, ez kiegészül a felütésben megfogalmazott felszólítással, miszerint az olvasó legjobban teszi, ha ellopja ezt a könyvet. Már ezen a ponton sejthetővé válik, hogy a *Hipster* a fősodor hatásától függetlenül akaró főszereplő történetét rejti magában, ez a tömegből való kiemelkedés és a közízléssel szembe helyezkedés később is fontos szerepet kap a regényben.

A szereplők a kilencvenes években látták meg a napvilágot, abban a korban, amit „*Kurt Cobain antikapitalista ideákkal kipárnázott öngyilkossága*” (14.) jellemez, pontos születési dátum híján az Y és a Z generáció tagjai is lehetnek. Előbbiek a fogyasztói társadalom jelenlegi húzórétege, utóbbiak pedig az úgynevezett digitális bennszülöttek, akikre már egy másféle információfeldolgozás jellemző, a megosztott figyelmen ala-

puló multitasking. A popkulturális utalásokban gazdag, E/1-ben elbeszélte történet [kezdetben az egykori valóságshow sztár apa formálta zenei ízlés (15.), irodalmi érdeklődés (többek között 22., 71., 73.), filmek (35., 71.)] részletgazdagon reflektál az előbb felsoroltakra, láttelepet biztosítva egy olyan főszereplő szemszögéből, aki nem kívülállóként értelmezi a korcsoportot, hanem önmaga is részese annak.

Az ezredforduló átlagfogyasztói élnek és visszaélnek a technológiával, ezt Bence felismeri és elítéli („*egy kiadás pofon kijárna a generációm minden tagjának*” 27.), mert egyszerre áldás és átok számukra. A már-már kényszeres, az élet minden aspektusát megörökíteni kívánó állandó fotódokumentáció a webkettő szolgáltatásaival kiegészülve átformálja az emlékezés mechanizmusát, gyakorlatilag ellehetetleníti, de legalábbis megnehezíti a felejtést.

A tárgyak és emlékek ilyen módon történő felhalmozása végett jelentkező „*végtelen információba az ember inkább belefut, hisz nem tud benne eligazodni*” (20.), a későbbiekben pedig akár még talajvesztéshez is vezethet a minden irányból áramló információ, hiszen egy idő után kevés különbség van valódi és ál-hír között, amikor mindenre van ellenpélda és cáfo-

lat. A híradó generáció tünete, hogy a figyelemmegosztással feldolgozott sokféle és intenzív impulzusba csak belekóstol a befogadó, de nem dolgozza fel azokat („nem hiszünk semmiben, így csak érintőlegesen foglalkozunk témákkal” 20.). A *Hipsterben* nem elhanyagolandó kortünet, hogy „a legtöbb ember sosem csinál szinte semmit úgy, hogy ne csinálna valami mást közben” (96.) azaz nem feltétlenül az elmélyülés hiánya a veszteség, hanem a figyelem megosztása, „*sem mire sem figyelünk igazán*” (96.).

Bence fiatal felnőttként belekényszerül ebbe a világba, pedig a regény három fontos pontján is elhangzó (e recenzió címeiként is kiemelt) kulcsmondat ezt némiképp ellenpontoszza. A nyugalomhoz a rekreációs szerhasználat is hozzásegíti (így lassul le a felgyorsult világban), az örömtől bódultan (61.), egzisztenciális értelemben csalódottan (136.), de válsághelyzetben (238.) is ez az állapot válik elsődlegessé, hiszen a regény terében ez az, amit kevésszer tapasztal. Stresszhelyzet annál inkább adódik. Néhány ezek közül a háttérből határozza meg a főszereplőt (az anya elvesztése, az apával való megromlott kapcsolat, anyagi helyzet), néhány viszont, köztük a fiatalok helyzetét érintő kétségek állandó jelleggel foglalkoztatják. Ilyenek az oktatáspolitikai, jelesül a tanterv hiányosságai – „*tudatos népbuhtítás*” (70.), vagy a diákmunka („*a rabszolgaság gyakornoki programja*” 27.) alternatívájaként megjelenő dealerkedés és prostitúció. A cselekmény központi témájának okán nem meglepő, hogy a legalizáció is visszatérő téma, a társadalmi manipulációt ellenpontoszandó szóba kerül a marihuána medikális hasznossága (102.), a gyógyszeripart megreformáló lehetséges következmények (186.), de az elbeszélő nem kerget délibábót; tisztában van azzal is, hogy a feketepiac kikerülésével gyakorlatilag csak a fogyasztó járna jól (138.).

Mindezek mellett a különlegesség kérdése, az önmagát kezdetben különcnek gondoló főszereplő megtett útja a mindennapiság felé a regény igazi tétje. „*Megbénít a büntudat, amit amiatt érzek, hogy lehet, nem is vagyok különleges*” (146.). „*Eddig csak feketében vagy fehérben láttam a jövőt, pedig most minden olyan szürke.*” (137.) Bence lassan ráébred, hogy a különlegesség két aspektusból vizsgálható (a társadalom megítélése és az egyén megítélése alapján) és e kettő nem mindig (szinte soha) fedi egymást. A *Hipster* generációja abba nő bele, hogy nyitott számára a világ, a lehetőségeik tárháza végtelen, így jó eséllyel indulnak el afelé, hogy kivételes életet éljenek. Bence is két opciót lát maga előtt, vagy különleges tehetség lesz, vagy nagyon korán tönkreteszi az életét, az ellentétes végpontok közti lehetőségek nem is foglalkoztatják. Így válik igazi traumává számára, amikor szembesülnie kell saját átlagoságával.

A regény címe is rájátszik erre az ambivalenciára, a hipster kezdetben divat beatniket jelentett, de ké-

sőbb használták hippi és dzsesszrajongó jelentésben is, manapság némileg pejoratív értelmű jelző, mely a kultúrában elmerülő, de a fősodort kerülni próbáló fiatalokra használatos. Bence hiába kerüli a fősodort, szükségszerűen fogyasztóvá válik. A világháló biztosította korlátlan lehetőségben elmerülve mindent azonnal megkap, amit megkíván, ugyan turkálólóból szerzi be, de márkás, gondosan összeválogatott ruhákban jár, droghasználatából pedig világosan látszik, hogy nagyon is fogyasztó ő, akinek igényeit a piac kínálata szabályozza (amellett, hogy egyre több fűvet fogyaszt, másba is belekóstol, ha megkínálják). Végigvonul a regényen, hogy minden családot az általuk legtöbbet fogyasztott (vagy a rájuk legjobban jellemző) termék alapján, flegmatikusan kategorizál, ám végül rájön, hogy ő és apja sem mentesülnek ez alól („*Jim Beam család vagyunk.*” 231.). A pusherkedésből dealerkedésbe és zsarolási ügybe forduló bukástörténettel párhuzamosan a főszereplő hipsterek lázadása okafogyottá válik. Valójában nincsenek lázadók, mert ők is normákat követnek, a különbség annyi, hogy nem azokat, amiket a hétköznapi emberek. Az Y és a Z generáció világában nincsen egyéniség, különleges út, megcáfolhatatlan tény vagy kiszámíthatatlan élmény.

A hősök a körülmények áldozatai abból a szempontból, hogy a körülöttük lévő világ fejlettsége és bonyolultsága az egyszerű józan paraszti ész működését lehetetleníti el, az élet normalizációja megvalósíthatatlannak bizonyul, igény pedig volna rá. „*A legnagyobb lázadók csak normális életet szeretnének élni, ami nem adatott meg nekik.*” (199.) Bence folyamatosan reflektál önmagára a külvilág tükrében, ezek a részek gondolati táptalajt adnak ahhoz, hogy megértsük, a *Hipsterben* bemutatott, a kiüresedtség és a melankólia alaptapasztalataig eljutó főszereplő fémjelzte generációba bele van kódolva a bukás. „*Nem az a kérdés elkapnak-e, hanem az, hogy mikor.*” (211.) Hangzik el Bence legjobb barátjának szájából a sorsukat megpecsételő alapmondat, mely minimum késlelteti, de leginkább kizárja a boldog befejezést. Bódi bátor, füleddt, atmoszférikus és zavarba ejtően pontos generációs regényének főhőse digitális bennszülött, aki mégis analog akar lenni, kihasznál minden adódó (és sokszor megkérdőjelezhető) lehetőséget, felveszi korának tempóját, de valamiért mégis fontosnak tűnik neki a nyugalom. ■ ■ ■

Lukács Barbara: 1989-ben született Budapesten. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem irodalom- és kultúratudomány mesterszakán, összehasonlító irodalom- és kultúratudomány szakirányon szerzett diplomát. Jelenleg kommunikációs területen dolgozik.